

הגירושין נחשבים לא כשתיקה ולא כהקמה. ואין להוכיח ממשנתנו כיצד נחשבים הגירושין לאחר ששמע הבעל את הנדר.

ומקשה הגמרא על הדחיה: **אי הכי**, שמדובר במשנתנו שלא שמע הארוס, **מאי איריא** — מדוע נקט התנא באופן שנתגרשה ונתארסה **בו ביום?**

הלא **אפילו** נתגרשה **לאחר מאה ימים** מיום שנדרה, **נמי**, כיון שלא שמע הבעל, יוכל הארוס האחרון להפר נדריה.

ומתרצת הגמרא, שדברי משנתנו הם **כשלא שמע ארוס ראשון, ושמע האב**.

דבאופן שכזה, רק **בו ביום** ששמע האב הוא **דמצי מיפר** הארוס האחרון. **אבל מכאן ואילך**, שכבר חלף יום שמיעת האב, ולא הופר הנדר, שוב **לא מצי מיפר** הארוס האחרון.

תא שמע מהא דתנן: [לקמן פט א] **נדרה בו ביום שנישאת, וגירשה בעלה, והחזירה בו ביום, אין יכול הבעל להפר**.

שמע מינה, גירושין כהקמה דמו.

כי אם גירושין הוו כשתיקה, היה צריך להיות הדין שיוכל להפר אם החזירה בו ביום.

ודוחה הגמרא: **אמרי, הכא בנשואה עסקינן** — משנה זו לא איירי בארוסה, אלא באשה נשואה. (24) **והיינו טעמא דאין יכול להפר, משום** דלאחר שגירשה כבר אין לו זכות בנדרים שנדרה קודם הגירושין. ואפילו לאחר שחזר ונשאה לא יכול הבעל להפר נדרים אלו, כיון שזה נחשב נדרים קודמים, **ואין הבעל מיפר בקודמין**.

מתניתין:

דרך תלמידי חכמים היא להפר לבתו את כל עב-ב נדריה לפני שהיא נישאת לבעל, שאז אינו יכול להפר עוד את נדריה. **ולכן**, כשהיתה בתו מאורסת, **עד שלא היתה בתו יוצאה מאצלו**, מרשותו, לפני שנישאה לבעלה, **אומר לה:**

כל נדרים שנדרת בתוך ביתי — הרי הן מופרין!

וכן נוהג הבעל לגבי נדרי אשתו המאורסת לו, **עד שלא תכנס לרשותו**, לפני שהוא נושא אותה, בהיותה עדיין מאורסת לו, **אומר לה: כל נדרים שנדרת עד שלא תכנס לרשותי — הרי הן מופרין**.

כיון שמשנתנו **לרשותו** — אינו יכול להפר את נדריה הקודמים.

לו זכות הפרה, ואין זה נחשב שתיקה בעל כרחו. [עפ"י קרן אורה].

24. הר"ן מפרש שלא מדובר דוקא שבשתי הפעמים היתה נשואה, אלא אפילו אם היתה מאורסת בפעם הראשונה ובפעם השניה היתה נשואה, גם לא יכול הבעל להפר כיון שזה נחשב

ויש לתרץ, שאיסור שבת הוא דבר צדדי ואין זה נחשב שתיקה בעל כרחו כיון שמצד עצמו הוא יכול להפר.

ולפי זה אפשר לחלק עוד חילוק בין גירושין למחלה. שבחלה ונשתתק הרי מצד עצמו אינו יכול להפר ולכן זה נחשב שתיקה בעל כרחו. אבל בגירושין זהו דבר צדדי, שכיון שגירשה אין

גמרא:

אך תמהה הגמרא על הדחיה:

בעי רמי בר חמא:

אם כן, כי לא שמע [קודם ששמע] — למה ליה למימר שכל הנדרים שנדרה יהיו מופרים? הלא הוא צריך לחזור ולהפר לאחר שישמע!?

בעל — מחו שיפר בלא שמיעה?

שישמע!?

האם הבעל יכול להפר אף בלא שישמע את הנדר (25)?

ומתרצינן:

והסבר הספק הוא:

הא קמשמע לן משנתנו: שאורחיה דצורבא מרבנן להדורי — שדרך ת"ח לחזר ולומר לבתו כל נדרים שנדרת יהיו מופרים, כדי שתהיה הבת נזכרת שנדרה, ותספר לו, ואז יוכל להפירם.

האם מה שכתוב בפסוק "ושמע אישה", בדוקא הוא, ואם לא שמע אינו יכול להפר. או לאו דוקא הוא, ואפילו אם לא שמע יכול להפר.

אמר רבא: תא שמע ממשנתנו:

תא שמע ראייה מסיפא של משנתנו: וכן הבעל עד שלא תכנס לרשותו, אומר לה: כל נדרים שנדרת קודם שתכנסי לרשותי הרי הן מופרים.

דתנן: דרך תלמידי חכמים היא שעד שלא יצאת בתו מאצלו (מרשותו) אומר לה: כל נדרים שנדרת בתוך ביתי הרי הן מופרים.

יש להוכיח שיכול הבעל להפר אפילו בלא שמיעה.

ומוכיח רבא: והא עדיין לא שמע האב את הנדר. ויש להוכיח מכאן שאין צריך שמיעה להפרת הנדר.

ודוחה הגמרא את הראיה:

ודחינן: **הכא נמי**, גם בסיפא מדובר באופן דאמר לה הבעל: **לכי שמענא!** שההפרה תחול רק כאשר אשמע את הנדר (26).

לכי שמע הוא דמיפר — אינו יכול להפר בשעה זו, אלא כשישמע את הנדר, יחזור ויפר אותו.

ופשטינן ממקום אחר.

תא שמע מהא דתנן לקמן [עה א]:

זמן לא שמע את הנדר, או שהגמרא מסתפקת אף לגבי קיום.

לגבי הנישואין השניים נדרים קודמים, ואין הבעל מיפר בקודמים.

26. תירוץ זה וכן התירוצים להלן בגמרא, שונים מהתירוץ הקודם. שבתירוץ הקודם כונת הגמרא היתה שהאב מיפר רק כאשר ישמע את הנדר, ואילו בשעה שאומר אינו מתכוין להפר כלל אלא להזכירה, אבל בתירוץ זה וכן בשאר התירוצים להלן כונת הגמרא היא שהבעל מיפר

וכן אם היתה בפעם הראשונה נשואה, ובפעם השניה מאורסת, גם לא יכול הבעל להפר כיון שארוס מיפר רק יחד עם האב ורשות האב נפקעה על ידי שנישאה בפעם הראשונה.

25. הקרן אורה מסתפק האם הספק של הגמרא הוא רק על הפרה אבל קיום ודאי שאינו חל כל

רק כאשר יחזור וישמע את הנדר, ואם כן רק לכי שמע — ליפר לה.

ומתוצינן:

משום שקפבר הבעל, דלמא מטרידנא [שמא אהיה טרוד] בהחיא שעתא כשאחזור, ולא אהיה פנוי להפר נדריה, ולכן הוא מפר עכשיו, ותחול ההפרה כאשר ישמע את הנדר.

ופשטינן ממקום אחר.

תא שמע מהא דתניא [נזיר יב ב]:

בעל האומר לאפוטרופוס שהעמיד על אשתו: כל נדרים שנודרת אשתי מכאן (מהיום) ועד שאבא ממקום פלוני — הפר.

והאפוטרופוס הפר לה.

האומר לאשתו: כל נדרים שתדורי עד שאבא ממקום פלוני, הרי הן קיימין — לא אמר כלום.

ואם אמר: כל נדרים שתדורי עד שאבוא ממקום פלוני הרי הן מופרין —

רבי אליעזר אומר: מופר.

ומוכיחה הגמרא:

והא לא שמע הבעל, ואיך חלה ההפרה⁽²⁷⁾?

ומוכח שלא בעינן שמיעה.

ודחינן: הכא נמי, דאמר "לכי שמענא" — שההפרה תחול כאשר אשמע את הנדר.

ומקשינן על זה: ולמה לי הפרת הבעל מן השתא? הלא בין כך לא תחול ההפרה אלא

ההפרה קודם הנישואין זה נחשב שיש צירוף של שתי ההפרות, והפרת האב חלה, וכן הפרת הבעל חלה כאשר ישמע את הנדר, אפילו אם ישמע לאחר הנישואין.

ב. כונת הגמרא בכך שאמר לכי שמענא, היינו, שלאחר שישמע את הנדר תחול ההפרה למפרע משעה שהיפר. ולפי זה מובן היטב, שלפי האמת חלה ההפרה עוד קודם הנישואין, ואם כן יש צירוף בין הפרת האב והפרת הבעל והנדר מופר.

נמצא, שיש ב' שיטות בביאור התירוץ "לכי שמענא": א. שההפרה חלה רק כאשר ישמע הבעל את הנדר ב. שכאשר ישמע הבעל את הנדר חלה ההפרה מלמפרע משעה שהיפר.

27. אין הקושיה רק לפי רבי אליעזר, אלא אף לפי רבנן החולקים על דברי רבי אליעזר במשנה זו גם קשה, כיון שטעמם של רבנן הוא משום

עכשיו וההפרה חלה כאשר ישמע את הנדר. והטעם לכך שלעיל לא תירצה הגמרא שהאב מיפר עכשיו וההפרה חלה כאשר ישמע את הנדר, כיון שאילו ישמע האב את הנדר לאחר שתינשא לא תחול ההפרה משום שכבר יצאה מרשותו ואין בכוחו להפר לה עוד. אבל הבעל יכול להפר עכשיו ותחול הפרתו לאחר שישמע כיון שאף לאחר הנישואים יש בכוחו להפר את נדרי אשתו. [ר"ן]

ויש להקשות על זה, כי אם הפרת הבעל חלה רק לאחר הנישואים, אם כן הפרת האב אינה חלה כיון שהיפר ללא הפרת הבעל ואם כן אף הפרת הבעל אינה הפרה כלל כיון שהיא אינה מצורפת להפרת האב ובנערה המאורסה הלא צריך צירוף של הפרת הבעל והפרת האב יחד? והר"ן מתרץ את הקושיא הזו בשני אופנים: א על אף שהפרת הבעל חלה רק לאחר הנישואים, בכל זאת, כיון שעשה את מעשה

יכול יהו נדרים אלו מופרין?

תלמוד לומר "אישה יקימנו, ואישה יפרנו" — דדוקא אישה יקיים ויפר את נדריה ולא שלוחו, דברי רבי יאשיהו.

אמר לו רבי יונתן לרבי יאשיהו: הרי מצינו בכל התורה כולה ששלוחו של אדם כמותו, ולפיכך אף הפרת נדרים מועילה על ידי שליח⁽²⁸⁾.

וכל המחלוקת בין רבי יונתן ורבי יאשיהו היא רק לפי רבי אליעזר, הסובר שיכול להפר קודם שנדרה. אבל לחכמים, שאינו יכול להפר נדר לפני שנדרה אותו, הרי כל מה שהוא לא יכול לעשות, אין הוא יכול לעשות לכך שליח. ר"ן

ומביאה הגמרא ראייה מזה לספק דידן:

הרי לדעת רבי יונתן מועיל הפרה על ידי שליח.

ואפילו רבי יאשיהו, הסובר שלא מועילה הפרה על ידי שליח, לא קאמר זאת אלא משום דגזירת הכתוב הוא, דילפינן מהפסוק "אישה יקימנו ואישה יפרנו" שדוקא בעל מפר, ולא שליח.

אבל בלי הפסוק, היה הדין דלכולי עלמא שלוחו של אדם כמותו, ואף השליח יכול להפר.

ואם כן, יש ראייה שלא צריך לשמוע את הנדר. כי אם נאמר שצריך שמיעה, אם כן איך יכול השליח להפר? והא לא שמייע ליה⁽²⁹⁾ [הרי הבעל עדיין לא שמע את הנדר].

ודחינן: הכא נמי, דאמר ליה הבעל עג-א לאפוטרופוס: לכו שמענא מיפר לה — שהפרה תחול כאשר אשמע את הנדר.

ומקשינן על זה:

תנאים בהפרה? הלא הגמרא בכתובות אומרת שכל חלות שאיננה שייכת על ידי שליחות אי אפשר לעשות בה תנאי?

29. הראשונים מקשים על דברי הגמרא, מדוע צריך שדוקא הבעל ישמע את הנדר הלא כיון שהאפוטרופוס הוא שלוחו של הבעל ושלוחו של אדם כמותו הרי זה נחשב כאילו שמע הבעל.

והר"ן מתרץ, שאם הדין הוא שאין הבעל יכול להפר בלא שמיעה, אם כן כל זמן שלא שמע אינו יכול למנות שליח להפר, כיון שכל דבר שהבעל בעצמו אינו יכול לעשות, אף שלוחו אינו יכול לעשות זאת.

ומסתפקים האחרונים בביאור הצד בגמרא שאי אפשר להפר לפני ששמע, האם קודם

שאי אפשר להפר נדרים שעדיין לא חלו. אבל משמע שאם היו הנדרים חלים אף רבנן היו מודים שמועילה ההפרה, ואם כן קשה, כיצד מועילה ההפרה הלא עדיין לא שמע הבעל את הנדר.

28. הבית יוסף אומר שהמחלוקת של רבי יונתן ורבי יאשיהו היא אף בקיום על ידי שליח.

ויש מהאחרונים שכתבו שבקיום אף רבי יונתן מודה שלא מועיל על ידי שליח, כיון שבקיום אין המקיים פועל את חלות הקיום, אלא בכך שמביע את הסכמתו לנדר מתקיים הנדר על ידי שמים, ולכן לא שייך בזה שליחות. (בד קודש).

והרעק"א מקשה לפי רבי יאשיהו, הסובר שאי אפשר להפר על ידי שליח, כיצד שייך לעשות